

DE POSTRIJDER

Men schrijft in te Tongeren bij M. COLLEE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De Postrijder verschijnt 's dinsdags, 's dondersdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten franco gedaan worden aan den uitgever, groote Markt, n^o 37-39, te Tongeren.

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement

6 francs per jaar.
Een blad afzonderlijk 15 centimes.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen 25 centimes per drukregel.
Reclamen, verzoeken en andere artikelen voortaan of midden in het blad : 1 fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 29 SEPTEMBER.

Van alles wat.

Het is volop ruzie in het liberaal huishouden. De eenen willen de Grondwet afbreken, de anderen weerzeten, de anderen roepen : 't is al genoeg ! ; de eenen willen plaatsmaken om kiezers te winnen : Edmond Picard schrijft aan de *Flandre libérale* dat hare opstellers geldzakken, maar geen liberalen zijn.

Het oogenblik is goed gekozen om nog eens het program der katholieken te doen kennen, tegen zij aan 't bestuur komen, wat niet lang meer kan wegblijven. Al de dagbladen groot en klein, zijn thans met dat program bezig.

Zie het hier in zeven puntjes :

1. — Eerst en vooral, zeggen zij, moet de Grondwet trouw uitgevoerd worden. Het ministerie en de ministerieel partij zijn de vijanden der Grondwet. M. Laurent de politieke raadgever van 't gouvernement, heeft gezegd dat de Grondwet maar een bedrieglijk is : M. Janson het hoofd der Brusselsche deputatie heeft bewoerd dat zij moet onvergropen worden en in de liberale associatie van Brussel gaat er geen zitting voorbij zonder dat er uitgeroepen wordt dat de constitutie moet veranderd worden.

Wat van die liberale halsbrekerij zal komen dat is niet te voorzien : maar veel goeds kan men er niet van verwachten. Misschien gaan wij den burgeroorlog te gemoet. Om dit te verhoeden, moet de Grondwet trouw en openhartig uitgevoerd worden volgens hare letter en volgens haren geest !

2. Het onderwijs moet vrij zijn. — In meer dan vijf honderd koninklijke besluiten hebben de ministers geschreven, dat het vrij onderwijs geen karakter van openbaar nut heeft, en zelfs dat dit onderwijs strijdig is met het algemeen belang. Het is een afschuwelijke leugen. Voorreest hebben al de belastingbetalers belang bij het vrij onderwijs, wijl het geen cent aan het land kost. De ouders die hunne kinderen naar vrije scholen sturen, doen zulks omdat zij hun eene godsdienstige, zedelijke, zowel als wetenschappelijke opvoeding willen geven : zij hebben er dus belang bij. Het vrij onderwijs is meer van openbaar belang dan het officiële, vermits de vrije scholen driemaal meer leerlingen hebben dan de staatscholen.

Dus mag het vrij onderwijs niet langer bestreden worden, en vooral niet met het zuigwonnene geld van boer en burger. Het geld dat de schromelijke strijd kost, moet gelaten worden in de zakken van de bevolking die het maar al te zeer noodig heeft om de algemeene crisis te doorworstelen.

Bovendien mag het gouvernement niet vragen waar zijne bedienden hunne kinderen naar de school zenden en nog veel minder die bedienden met hunne familie plagen en vervolgen als zij aan het vrij onderwijs den voorkeur geven.

3. Ook de godsdienst moet vrij zijn. — Het is tegenwoordig eene misdaad van zondags naar de kerk te gaan. Iemand die, kristen mensch wil blijven, is uit alle bedieningen van den Staat gestooten gelijk een onwettige. De buitenlanders omdat zij nog gelooven dat er een God bestaat, krijgen geen steenwegen, geen waterwerken, en worden verpletterd onder belastingen : zij moeten hunne overtuiging boeten door gemis aan alles.

wat noodig is om hunne nijverheid van den ondergang te redden.

Ehwell, dat mag niet langer duren : de gewetensvrijheid moet geen dood woord, maar een tastbare waarheid zijn.

4. — De provincien en de gemeenten moeten ook vrij zijn. — Die vrijheid van zelve onze zaken van plaatselijk belang te regelen, is een der kostbaarste panden die ons door de voorouders achtergelaten is : dezen hebben ze bekomen ten prijze van stroomen bloeds.

Wat is er van overgebleven ? schier niets. Alles wordt te Brussel geschoteld en de burgemeesters zoo wel als de provinciale raden zijn de ootmoedige dienaars van de ministers. Tegen wien dank hunner bestuurden moeten zij scholen bouwen, lasten heffen, onderwijszaken zonder leerlingen verbeten, nonnen uitdrijven, kerkhoven schenden, betoelingen verbieden, de nijverheid, den handel en de neering van hunne bestuurden verjagen.

Dat moet anders gaan : de gemeenten moeten heer en meester zijn en maar bevelen ontvangen voor dingen die met het belang van heel het land in betrekking staan.

5. — De militaire kwestie is ook een belangrijk punt. Geheel het land is daarvoor aan de ministers vijandig en zelfs ministerieel gazetien hebben hun geen gelijk durven geven, als zij het leger met duizende mannen vermeerderten, miljoenen aan nutteloze forten wesen en nu voornemens zijn een reserve op zich pruisisch in te richten. De bewaende partij zal, tot groot voordeel van de lastenbetalers, de militaire uitgaven inkorten.

6. — De vlaamsche taal wordt voort benadeeld : liberale gazetien hebben bekend, dat de Vlamingen nootdanderrechten verkregen hebben, dan die ten hunne gunste door katholieken aan het gouvernement werden afgeperst. Een nieuw ministerie zal voor taak hebben de grieven der Vlaamsche bevolking te doen verdwijnen : Vlamingen als rechters, gendarmen en politie aan te stellen en ons tot de openbare bedieningen toe te laten, waaruit wij tot nu verstooten bleven. In ons eigen land zullen wij niet langer vreemdelingen zijn !

7. — Alle Europeesche volkeren staan in betrekkingen met den Paus, ons land alleen uitgezonderd. Dit maakt ons belachelijk in het oog van het buitenland. Bovendien heeft minister Frère een brutale onrechtvaardigheid gepleegd die op herstelling wacht. De roomsche gezant moet terugkeeren.

Ziedaar het program der bewaende partij. Geen mensch die het wel meent met de belangen van het land en zijne eigene belangen, zal er iets aan weerleggen.

Het is dus in eenieders plicht van in de mate zijner kracht mede te werken, om de uitvoering van dit program mogelijk te maken.

Niet alleen kosten de scholen en de schoolmeesters dik en dun aan de gemeenten : ook zoogenoemde schoolinspektoren of schoolopziensers, trekken vet uit de openbare kas.

I PRINCIPALE OPZIEIERS.	
Jaarlijks traktement	fr. 8,000-00
Buiten de woonplaats.	
Toezicht in scholen van een klas . . .	fr. 7,50
Toezicht in scholen van meer klassen, per klas	5,00
Om bezig te zijn met schoolzaken binnen de woonplaats, per dag . . .	5,00

waardoor ik weldra dezelfde overtuiging verkreeg als het achtenswaardig paar koesterde.

Omtrent veertien dagen later zegde Jung-Stilling eens tegen mij :

— « Gij moest morgen wat vroeg bij ons komen ; dan denk ik de operatie van den blinde te doen ; gij zult nog meer vrienden bij ons aantreffen. »

Ik was er op den bepaalden tijd en vond er eenige professoren en studenten. Een hunderd deed het voorstel, eene collecte voor den armen grijsaard te houden, welk dadelijk geschiedde en, in verhouding tot den kleinen kring van gevers zeer rijklijk uitviel. De vrouw van Jung-Stilling, aan wie wij de opbrengst onzer collecte overhandigden, toonde ons met groote vreugde eene tamelijk lange zakmuts, welke vuurrood en op de opslagen gestreept was. Deze had zij voor den grijsaard gekocht, daar dit in zijn dorp een bijzonder mannensieraad voor de zondagmiddagen was, dat zich echter, door den hoogen prijs, alleen de goedgee konden aanschaffen. Men liet deze muts ter zijde alhangen, en wel zoo, dat de dikke, kogelronde kwast tot op den schouder afhing. Ook nog andere nuttige geschenken, zoals hemden, waaraan de arme man groote behoefte had, en nog andere kleedingstukken had de edele vrouw gedeeltelijk uit de klerkas van haar echtgenoot opgezocht, deels in hare vriendenkringen voor hem gebeld. Zij wilde hem wel uitgerust naar zijn vaderland doen terugkeren.

Tot hiertoe waren wij in Jung-Stilling's studeerkamer geweest, maar werden toen in een kleine zaal binnengelaten ; daar kwam Jung-Stilling, met den blinde aan de hand, ons te gemoet. Op beider aangezicht lag den glans ener eigenaardige opgeruimdheid. Zij hadden zich door een innig gebed voorbereid op het gewichtige werk, en de weergans van deze verheffing des harten lag nog over de gelaatsstreken der beide mannen uitgespreid. Alle voorbereidende maatregelen waren genomen ; voor de vensters hingen groene gordijnen.

Om bezig te zijn met schoolzaken buiten de woonplaats, per dag . . . 15,00
Dat alles boven hun traktement. Ook zijn er die op reis zijn van 't begin van het jaar tot het einde en 15000 fr. 's jaars winnen.

II KANTONALE OPZIEIERS.

Jaarlijks traktement fr. 4,000-00

Buiten de woonplaats.

Voor toezicht in scholen van een klas fr. 3,75

Voor toezicht in scholen van meer klassen, per klas 2,50

Voor het bezoeken van iedere schoolklas binnen hunne woonplaats . . . 1,50

Voor bezig te zijn met schoolzaken binnen hunne woonplaats, per dag . . 4,00

Voor bezig te zijn met schoolzaken buiten hunne woonplaats, per dag . . 7,50

Bekent dat die zoogenoemde schooloverheid eenen schoonen penning kost aan boer en burger. Men moet bovendien inzien dat de voornamelijkste inspektoren meer dan verdubbeld zijn, terwijl het getal der kantonale merklijks is vergroot.

Met schoolopziener te zijn is er nu meer te verdienen dan met rechter te zijn bij een tribunaal.

Hebt gij nog onthouden, kiezers, hoe de liberalen tijdens de laatste kiezingen de katholieke kiezers naliepen om hunne stemmen te krijgen ? Zij gingen allen gelukkig maken.

Zij zijn reeds zoofang aan 't roer en wien hebben zij rijk gemaakt ?

Eenigen van hunne achterloopers, wat schoolmeesters en inspektoren. Alle anderen hebben zij het geld afgeperst op alle manieren. Sedert 1878 is de rent der openbare schuld van 59,284,000 fr. op 78,775,891 gebracht :

Het budget van onderwijs van 16,248,400 fr. op 51,470,575 :

De soldaterkosten van 35,925,000 frank op 44,426,000.

In het geheel, is het budget van fr. 245,778,000 gebracht op fr. 508,171,780.

Dus eene vermeerdering van 63,313,780 fr.

En wie moet dat nitzweten ?

Gij, kiezers !

Stads- & provincie nieuws

Wij waren nieuwsgierig om eens te weten op welke wijze het gezinsblad de sluiting der school voor de kandidaat-kiezers zou uitleggen. 't Is heel aardig. Het gezinsblad beschuldigt met grove woorden de katholieken van de leergangen onmogelijk gemaakt te hebben.

Maar wat hebben de katholieken dan gedaan om die fransche colere te verdienen ?

Het college van burgemeesters en schepenen opent publieke leerlangen om de burgers voor te bereiden tot het examen dat hun het kiesrecht zal bezorgen. Was het misschien aan de katholieken verboden die leergangen te volgen en moesten de liberalen daar alleen toegelaten worden ?

Als het zoo was dan moest men het maar vooral zeggen ; dan zouden de katholieken 't mis hebben zijn. Maar zoodra men aankondigt dat de lessen publiek en voor eenieder toegankelijk zijn, waarom zouden dan de katholieken er niet mogen naar toe gaan ?

De school is nogtans voor geene andere reden gesloten geworden dan voor de tegenwoordigheid der katholieken. Dat bekeken de gezinsgazetten onder er doekjes om te draaien. Waren de liberalen er in meerderheid geweest, dan kon men zeker zijn dat de onderwijzers geen bevel zouden gekregen hebben om de scholen te sluiten.

De grijsaard ging zitten. Omdat ik een vaste hand en een krachtigen arm had, werd mij de taak opgedragen het hoofd des grijsaards vast te houden, opdat hij niet zou terug trekken. Nu vatte Jung-Stilling zijn pinnet aan. Hoe benaauwd ik in dien oogenblik was, kan ik niet beschrijven ; dit echter weet ik, dat ik nimmer in zulk eene gemoedsstemming verkeerd heb. Ik waagde het nauwelijks adem te halen.

De operatie werd snel, met groote vastheid en, naar het scheen, zonder belangrijke pijn volbracht. De grijsaard trok niet eens zijn hoofd terug.

— « Goddank, het is gedaan ! » riep Stilling uit, vovonde zijne handen en blikte een oogenblik ten hemel, maar haastte zich toen, het noodige te verrichten.

Nu hield mevrouw Stilling de roode zakmuts voor de oogen. Hij riep met vreugde van een kind uit : « Ach, welk een fraaie muts ! »

— « Zij is van u ! » sprak zij aangedaan.

— « Van mij ? vroeg hij verheugd en verrast.

Toen zij deze vraag toestemmend beantwoordde door hem de muts op de sneeuw witte lokken te zetten, richtte zijn hoofd zich omhoog en . . . keek hij Jung-Stilling in de van tranen glinsterende oogen.

— « Ach, ik zie ! Ik zie u, mijn weldoener ! » riep hij toen uit, alsof hij nu eerst tot zijn volle bewustzijn kwam. In den volgende oogenblik lag de blinddoek reeds voor zijne oogen.

— « Dat heb ik aan u te danken ! riep de grijsaard vol zaligheid uit.

— « Niet aan ons, niet aan ons . . . Heer ! Ue naam zij geloofd in eeuwigheid ! » sprak Jung-Stilling.

Nu vovonde de grijsaard zijne handen, viel op zijne knieën neder en wij allen met hem, en Stilling bad ongemeen treflend.

Daarna echter beval Stilling rust aan, en geleidde den grijsaard weder naar het geheel donker ge-

Zie nu eens, hoe aardig ! Men verbiedt aan de officiële onderwijzers openbare lessen te geven, uit vrees dat de katholieken er profit zouden uit trekken, maar 's anderdaags ziet men diezelfde onderwijzers leergangen openen in herbergen en in liberale lokalen waar men alle katholieken te buiten zet.

Dat is het onzijdig onderwijs zooals MM. Perrenet en Ghinieu het verstaan !

Zou men niet zeggen dat het openbaar onderwijs voor de liberalen alleen is ingericht ? Hebben de katholieken daar niets in te zien ? Maar die school aan de Bilserpoort, waar men de katholieken uitsluit, die is gebouwd met het geld der katholieken zoowel als met dat der liberalen. Die onderwijzers die voor ons geene les mogen geven, die betalen wij zoo wel als de geuzen.

Was het dan zulke groote misdaad van wege de katholieken van te antwoorden aan den oproep van den burgemeester ? En omdat er eenige katholieke leerlingen waren die het kiesrecht sedert lang bezitten, was dat nu eene reden om de school te sluiten. Die katholieken hadden goede beweegredens om daarheen te gaan.

En M. de representant Schaetjen tegen wien men zoo bijzonder uitvalt, had die ook het recht niet om de openbare lessen te gaan zien ? Hij die lid is van den gemeenteraad, hij die het eerste voestel gedaan heeft om de publieke leergangen te openen, hij zou er den voet niet mogen uitzetten ! Is niet op een vloed gespeeld !

De liberalen zullen met die kleine vleegelaar, niets gewonnen hebben. De katholieken hebben leergangen geopend in de Concordia, en die leergangen worden gevolgd door een altijd aangroeiend getal leerlingen.

Het is toch jammer, niet waar geuzenblad, dat de burgemeester en schepenen het lokaal der Concordia niet kunnen sluiten !

Stillekens aan komt er weeral een einde aan de vakantie.

Gij vooral, niet waar, geachte ouders, zult er niet kwaad om zijn ?

Niets beter dan dat twee kinderen in de school zitten : daar worden zij verzorgd en onderwezen en, rechtuit gezegd, daar verslijten zij hunne kleederen niet zooals op de straat.

De kostbare schooltijd gaat dus welhaast herbeginnen.

Maar geachte ouders, welke school gaat gij kiezen ?

Bekent er wel aan : van dien gewichtigen keus hangt uyl geluk en datgene waar derbare kinderen afhangen.

Zal er, buiten de menschen die men dwingt, nog wel een vader in Tongeren zijn, die zijne kinderen naar de officiële scholen van den geuzestaal sturen zal ?

Wij gelooven het niet.

De officiële tongersche scholen staan onder de hand en onder het hoog bestuur van Piet Van Humberck, een man die gezworen heeft het katholicismus dat is te zeggen onzen godsdienst in het graf te leggen.

De meesters zoeken vooral aan den minister te behagen en deze vraagt natuurlijk dat zijne schoolmeesters hem in zijn ambt van gralmaker ter hulp komen.

Ook wat zien wij ? Professors die zich doen aannemen in de vrijmetselaarsloge ; anderen die niet naar de Kerk gaan ; nog anderen die weigeren hunne kinderen te laten doopen.

En men zou willen dat de inwoners van Tongeren hunne kinderen aan zulke meesters toevertrouwen ?

Onders, verlangt gij dat uwe kinderen later de Kerk zullen bevechten onder de vaan der Vrij-

metsharij ? Verlangt gij dat zij hunnen Paschen niet meer houden en later hunne kinderen niet laten doopen ? Verlangt gij in een woord dat zij zich vormen op het voorbeeld van sommige meesters die vandaag in de leerstoelen onzer officiële scholen zitten ?

Voorzeker niet.

Wel als gij dat niet wilt dan kunt gij uwe kinderen ook niet gaan toevertrouwen aan meesters die zelf hunne godsdienstige plichten verwaarlozen, en die door hun voorbeeld de goddeloosheid prediken.

Goddank, er zijn in onze stad voor alle standen katholieke scholen waar een grondig onderwijs gegeven wordt, en waar de kinderen tegelijkertijd eene kristelijke opvoeding genieten die van hun onderwezen mannen en deftige burgers zal maken.

Gedenkt dit alles, geachte ouders en herdenkt het vooredeer gij uwe kinderen naar de school zendt. Dan zult gij niet aarzelen hen toe te vertrouwen aan de katholieke meesters die aan uwe kinderen een recht godsdienstig onderricht zullen geven, en godsdienstige lessen waaraan zij zelf gelooven en waar zij hun eigen leven naar regelen.

Mgr. Doutreloux, bisschop van Luik, zal zich aanstaanden, woensdag 5 oktober naar Tongeren begeven, ten einde het sakrament van het Vormsel aan de kinderen van het kanton toe te dienen.

De eerw. heer abt Le Roy, leraar van dogmatiek godgeleerdheid in het groot seminarie van Luik, is voorzitter benoemd van het seminarie.

Ten gelegenheid van het afsterven van haren echtgenoot heeft Mevrouw de Weduwe Jaminé eene gift van 500 fr. gedaan aan het heilzame genootschap van den H. Vincentius à Paulo te Tongeren.

Morgen 30 september zal de dramatische maatschappij de LAUWERKRANS van Antwerpen eene tentoonstelling geven in de zaal der Concordia te Tongeren.

Zie verder het programma.

Men zal juist ten 7 uren beginnen.

BESTUUR

van Staatsspoorwegen.

In den loop der eerstkomende maand oktober, zullen er examens plaats hebben om 50 ambten van treinstuurman in de Vlaamsche gedeelten des lands, door mededinging, te bekomen.

De aanvragen der kandidaten moeten aan het Ministerie van Openbare Werken, uiterlijk op 15 oktober, worden besteld. Zij worden niet in aanmerking genomen, indien zij nu dien dag toekomen of niet verzegeld zijn van de stukken, vereischt in § 5 van het programma.

De aanvragen der kandidaten, die deel maken van het leger, moeten naar het Departement van Oorlog, met aanteekening van rangorde, voor 15 oktober eerstkomend, worden verzonden en verzegeld zijn van een geboorte extract.

BINNENLAND

Men schrijft uit Luik, 25 september :

Eergisteren is een verschrikkelijk ongeluk voorgevallen in de gebouwen van het provinciaal Paleis te Luik. Een huisschilder genaamd Van Michel, was bezig met het schilderen van den binnensten trap van het gebouw. Hij bevond zich

met hetgeen hij bijgedragen hadden, een klein kapitaal bij elkaar, dat wij op eene veilige wijze belegden, ten einde er den grijsaard jaarlijks de rente van te verzekeren.

Stilling liet den grijsaard naar huis terugvoeren. Ik was bij hem afscheid tegenwoordig en moet zeggen, dat ik door de dankbaarheid des mans tot in het diepste mijner ziel was aangedaan. Toen het rijtuig om den hoek verdween was, vatte Stilling mijne hand en zeide op ontroerd toon :

— « Zulke voorvallen schenken eene rijkelijke vergoeding voor de menigvuldige doornen, welke ons op onze weg door het leven verwonden. »

Het was ongeveer twee maanden na de in het vorige taferel medegedeelde gebeurtenis — dus verhaalde mij dezelfde persoon — toen op zekeren dag Jung-Stilling's echtgenoot mij bij het heengaan zachties toefluisterde :

— « Morgen moet gij met uwe lieve vrouw bij ons komen en wel, zoo mogelijk, reeds om tien uren. Reken er ook op dat gij den geheelen dag bij ons blijft. Het is mijn mans geboortedag. Slechts weinigen weten het, en die weinigen zijn ook onze gasten. »

Het was reeds najaar en de wind fluitte over de kale velden. Evenwel kwamen wij vroegtijdig aan, en ik bracht een goed mikroskoop mede, dat ik hem wilde schenken, omdat hij reeds dikwijls had te kennen gegeven, dat hij dit gaarne wilde hebben, daar het beter en sterker was dan het zijne. Ik kon er op rekenen dat ik hem met dit, voor zijne proeven gewichtige en op zich zelf zeer goede instrument, een groot genoegen verschaffen zou.

Stilling was nog in zijn college en bij zijne terugkomst van daar zouden wij o ze gelukwensen aanbieden. Al de genoodigden waren tegenwoordig. Ieder bracht een geschenk mede, dat zijne vrouw met vrolijkheid dank in ontvangst nam en in een vertrek bracht, waarin alles werd ten toon gesteld.

Dan verzocht zij ons in dit vertrek binnen te

EEN GOUDEN HERT

(I^e VERVOLG EN SLOT.)

Toen ik den volgende morgen bij Jung-Stilling kwam, en naar den blinden vroeg, vatte hij mij vriendelijk ghemelende bij de hand en geleidde mij naar een net, gezond kamertje. Daar zat de grijsaard vergenoegd in een leuningstoel, en zijn kleindochtertje zat bij hem en las hem een boek voor.

Stilling verhaalde dat hij hem dien morgen ondertocht had, en dat hij tot de overtuiging gekomen was dat hij de operatie nog eenige weken moest uitsstellen, omdat hij het er voor hield dat het voedsel, hetwelk de grijsaard tot hiertoe genomen had, te weinig krachtig en wellicht te ongezond was geweest, om reeds tot de kunstbewerking over te gaan. Hij moest vreezen dat de sappen niet zuiver genoeg waren, om de genezing te waarborgen. Daarom zou hij hem eerst eenigen tijd hier doen verplegen, dewijl hij dit voor dienstig en noodig hield.

De blinde scheen zeer vergenoegd te zijn, en Jung-Stilling sprak veel over zijn kinderlijk vroom gemoed, en hij en zijne vrouw verzekerden mij, dat zij den man reeds zoo lief hadden gekregen, dat zij uren lang met hem dorden brachten, om met hem te spreken, en dat de blinde daarbij blijken gaf van eene innigheids des geloofs, zooals zij zelden hadden aangetroffen.

Ook ik ging, telkenmaals als ik in het lieve huis kwam, tot hem, en onderhield mij dan met hem,